

OBSERVAȚII PRIVIND REGULILE DE PUNCTUAȚIE APLICABILE CONSTRUCȚIILOR DIN LIMBA RUSĂ REALIZATE CU CONJUNCȚIA *КАК* „СА”

0. Potrivit *Dicționarului limbii ruse* al lui S. I. Ojegov (1975; cca 57 000 de cuvinte), cuvântul rusesc *как* înregistrează următoarele valori: 1. adverb interogativ și relativ (*/Как вы поживаете?/Cum o duceți?/; /Как это случилось?/Cum s-a întâmplat asta?/; /Забыл, как это делается./Am uitat cum se face asta./*); 2. adverb interogativ (*/Как давно это было?/Cât de demult a fost asta?/*); 3. adverb determinativ (*/Удивительно как красиво./Uimitor ce frumos e./; /Как хорошо здесь./Ce bine e aici./; /Как я рад!/Ce bucuros sunt!./*); 4. particulă – folosită pentru a exprima mirarea (*/Как! ты опять здесь!/Cum! Iar ești aici?/*); 5. particulă – folosită în stilul oral al limbii, cu verbe de aspect perfectiv, pentru a exprima caracterul instantaneu al acțiunii (*/Она как закричит!/Ce-o să țipe!./*); 6. conjuncție comparativă cu sensul de *la fel ca* (*/Белый как снег./Alb ca zăpada./; /Такой же, как прежде./Același, ca înainte./*); 7. conjuncție utilizată cu sensul de *în calitate de* (*/Советую как друг./Te sfătuiesc ca prieten./*); 8. conjuncție utilizată în componența structurilor introductive și a propozițiilor (*/Как говорят./Cum se spune./; /Как например./Ca de exemplu./*); 9. conjuncție – arată raporturile temporale dintre regent și subordonată (*/Как вспомнишь, страшно становится./Cum îți amintești, te îngrozești./; /Прошел год, как мы виделись./A trecut un an de când ne-am văzut./*); 10. conjuncție utilizată cu cuvinte și expresii negative și interogative (*/Больше некому, как тебе./ N-am cui, decât ție./*)¹.

0.1. În cele ce urmează, restrângem analiza la construcțiile în care *как* este conjuncție, întrucât aici intervin aspectele legate de punctuație pe care le-am anunțat în titlul lucrării. La nivel sintactic, constatăm diversitatea construcțiilor care au în componență conjuncția *как*: subordonate explicative, temporale, comparative, de mod (în acest caz, *как* nu este conjuncție, ci cuvânt conjuncțional), construcții intercalate, construcții comparative, construcții apoziționale, construcții cu sensul de *în calitate de*.

Spre deosebire de explicative, de temporale și de construcțiile intercalate, unde așezarea virgulelor nu presupune vreo dificultate, nu la fel stau lucrurile în cazul celorlalte structuri (vezi *infra*).

0.2. În continuare, ne propunem o inventariere a situațiilor în care construcțiile rusești realizate cu conjuncția *как* sunt sau nu precedate de virgulă, traducându-le, totodată, în limba română, cu scopul de a evidenția asemănările și/sau diferențele dintre cele două limbi.

¹ În afară de aceste exemple (pe care le-am preluat și le-am însoțit de traducerea în limba română), *Dicționarul* prezintă structuri și expresii în componența cărora intră cuvântul care ne interesează, care însă nu fac obiectul analizei de față.

0.3. Dintre conjuncțiile comparative din limba rusă (*как, словно, будто, точно*), *как* prezintă cele mai mari dificultăți când este vorba de utilizarea semnelor de punctuație. Cum se întâmplă adesea, aspectele legate de punctuație sunt problematice și pentru vorbitorul nativ, însă, în această lucrare, ne propunem o abordare a subiectului prin prisma dificultăților cu care se confruntă studentul-filolog care studiază rusa ca limbă străină².

1. În limba rusă, se pune virgulă:

1.1. în fața construcției comparative realizate cu *как*:

/Он дрожал, **как лист.**/ – /Tremura **ca o frunză.**/;

1.2. în cazul în care construcția comparativă este precedată de un cuvânt corelativ de tipul *такой, так (же)*:

/Он был **таким же красивым, как мать.**/ – /El era **la fel de frumos ca mama** (lui)./;

/Книга **так же интересна, как фильм.**/ – /Cartea e **la fel de interesantă ca filmul.**/;

1.3. în cazul în care conjuncția *как* intră în construcții asemănătoare ca funcție cu introductivele (de tipul *как правило – ca/de regulă, как например – ca/de exemplu, как всегда – ca întotdeauna, как обычно – ca de obicei, как прежде – ca înainte, как сейчас – ca acum*):

/Друзья, **как всегда,** встретились в парке./ – /Prietenii, **ca întotdeauna,** s-au întâlnit în parc./;

1.4. în cazul în care construcția este alcătuită din „как + и” (*как и – ca și*):

/Утром, **как и вечером,** ребёнок смеялся во сне./ – /Dimineața, **ca și seara,** copilul râdea în somn./

/Ему, **как и матери,** нравилась музыка./ – /Lui, **ca și mamei,** îi plăcea muzica./;

1.5. în cazul în care conjuncția *как* intră în construcții de tipul *не кто иной, как...* (*nimeni altcineva decât...*), *не что иное, как...* (*nimic altceva decât...*):

/Это не кто иной, **как мой брат.**/ – /Nu e (nimeni) altcineva decât fratele meu./;

/Это не что иное, **как хорошая шутка.**/ – /Nu e (nimic) altceva decât o glumă bună./;

1.6. în cazul în care conjuncția *как* intră în componența apoziției, având sens cauzal; în astfel de situații, conjuncția poate fi înlocuită prin *будучи (fiind)* sau printr-o subordonată cauzală):

/Он, **как воспитанный человек,** проводил гостей до машины./ – /El, **ca un om educat,** i-a condus pe musafiri până la mașină./;

² În cadrul cursului de *Limba rusă contemporană. Sintaxă*, cuprins în *Planul de învățământ al specializării rusă (anul III) de la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.*

1.7. în cazul în care conjuncția *как* introduce o subordonată (indiferent de tipul acesteia):

/Я слушала, **как поют птицы**./ – /Ascultam **cum cântă păsările**./

2. În limba rusă, nu se pune virgulă:

2.1. când construcția cu conjuncția *как* poate fi înlocuită cu *в качестве* (în calitate de):

/Он ей нравится **как художник**./ – /Ea îl place **ca pictor**./;

2.2. când construcția cu conjuncția *как* are funcția sintactică de complement circumstanțial (în acest caz, putând fi înlocuită printr-un adverb sau printr-un substantiv la cazul instrumental):

/Он поступил **как женщина** (*по-женски* – adverb)./ – /El a procedat **ca o femeie**./;

/Дорога извивалась **как лента** (*лентой* – formă de instrumental)./ – /Drumul șerpuia **ca o panglică**./;

2.3. când construcția cu conjuncția *как* are valoare frazeologică:

/alb ca spuma laptelui/ – / **белый как молоко** /; /flămând ca un lup (ca un câine)/ – / **голодный как волк (как собака)** /; /roșu ca racul/ – / **красный как рак** /; /necesar ca aerul/ – / **нужен как воздух** /; /încăpățânat ca un măgar/ – / **упрям как осёл** /; /a zbura ca o săgeată/ – / **лететь как стрела** /; /a ști ca pe propriile buzunare/ – / **знать как свои пять пальцев** /; /a cădea ca secerat/ – / **упасть как подкошенный** /; /a sta ca pe ace/ – / **сидеть как на иголках** /; /a se risipi ca un fum/ – / **развеяться как дым** /;

2.4. când construcția are funcție de identificare, de precizare:

/Мне нравится Чехов **как драматург**./ – /Îmi place Cehov **ca dramaturg**./;

2.5. când propoziția din care s-ar decupa construcția cu *как* nu ar avea înțeles, nu ar avea un caracter finit:

/Он ведёт себя **как ребёнок**./ – /Se poartă **ca un copil**./;

2.6. când conjuncția *как* aflată între subiect și predicat s-ar elimina și, în locul ei, ar apărea linia de pauză:

/Расстояние **как долгий перерыв**./ – /Distanța e **ca o lungă pauză**./ // Расстояние – **долгий перерыв**./ – /Distanța – **o pauză lungă**./;

2.7. când construcția comparativă e precedată fie de negația *не*, fie de unul dintre cuvintele *совершенно* (*perfect, absolut*), *почти* (*aproape*), *совсем* (*cu totul, total*), *именно* (*anume*), *точь-в-точь* (*exact, întocmai*):

/Вы поступаете **не как другие родители**./ – /Procedați **nu ca alți părinți**./; /Руки у него **точь-в-точь как у матери**./ – /El are mâinile **exact ca mama (lui)**./;

2.8. când construcția este alcătuită din structuri de tipul *как можно* (cum se poate), *как нельзя* (cum nu se poate) + gradul comparativ al adjectivului sau adverbului:

/Я постараюсь поступить **как можно лучше**./ – /Mă voi strădui să procedez **cât se poate mai bine**/;

2.9. când conjuncția *как* este parte a conjuncției duble *как и..., так и...* (atât ca..., precum și ca...):

/Она заботится **как и о своих детей, так и о чужих**./ – /Ea are grijă **atât de copiii ei, cât și de cei străini**/.

3. Traducerea în limba română a contextelor în care au fost prezentate regulile de punctuație din limba rusă a avut și scopul didactic de a fixa aceste reguli, prin analogie sau prin diferențiere, raportarea la limba română dovedindu-se un bun punct de sprijin: experiența noastră de până acum probează faptul că studenții își însușesc regulile care funcționează în limba străină orientându-se și după modelul lingvistic din limba maternă (de multe ori chiar ei sunt cei care conchid – *e la fel ca în română...* sau *dimpotrivă...*).

3.1. În completarea celor de mai sus, precizăm și faptul că această conjuncție subordonatoare (*как – ca*), având sensul de *в качестве* (în calitate de) are un statut aparte: se utilizează doar la nivel propozițional, intermediind relaționarea unor componente ce seamănă, ca structură, cu îmbinarea de cuvinte:

Его пригласили **как друга**./ A fost invitat **ca prieten**.

3.2. De asemenea, spre deosebire de limba română, în rusă, construcția cu conjuncția *как* poate fi înlocuită cu construcții în cazurile genitiv sau instrumental:

Его пригласили **в качестве друга**./ A fost invitat **în calitate de prieten**. // Его пригласили **другом**./ A fost invitat **ca prieten**.

3.3. Această construcție cu sensul de *в качестве* (în calitate de) nu trebuie însă confundată cu apozitia realizată cu conjuncția „как”:

Он пришёл **как друг** (в качестве друга) ./ A venit ca prieten (în calitate de prieten).

Он, **как друг**, пришёл (будучи другом, он должен был прийти) ./ El, fiindu-mi prieten, a venit. După cum se poate observa, punctuația are un rol hotărâtor: în cazul apozitiei construite cu „как”, este obligatorie izolarea prin virgule.

3.4. Vom reține și faptul că nu se pune virgulă atunci când, prin intermediul construcției, *se identifică, se precizează*, dar se pune atunci când *se compară*:

/Я люблю тебя, **как сестра**./ – /Te iubesc ca o soră/; /Я тебе скажу это **как сестра**./ – /Îți spun asta **ca soră**./ Dacă introduce, suplimentar, o nuanță cauzală, construcția se va izola, prin virgulă, și atunci când are funcție de identificare: /**Как родители**, мы должны говорить правду./ – /**Ca părinți**, trebuie să spunem adevărul./

4. Indiferent de tipul și de structura lor (vezi *supra*), punctuația construcțiilor realizate cu ajutorul conjuncției *как* este clar reglementată, factorul *subiectivitate* fiind cu desăvârșire exclus.

AVREVIERI BIBLIOGRAFICE. SURSE

- Бабайцева–Максимов = В. В. Бабайцева, Л. Ю. Максимов, *Современный русский язык. Синтаксис. Пунктуация*, Москва, 1981.
 Валгина 2000 = Н. С. Валгина, *Синтаксис современного русского языка*, Москва, 2000.
 Дудников 1990 = А. В. Дудников, *Современный русский язык*, Москва, 1990.
 Золотова 2001 = Г. А. Золотова, *Коммуникативные аспекты русского синтаксиса*, Москва, 2001.
 Ожегов 1975 = С. И. Ожегов, *Словарь русского языка*. Издание десятое, стереотипное. Под редакцией [...] Н. Ю. Шведовой, Издательство Советская энциклопедия, Москва, 1975.
 Рахманова–Суздальцева 1997 = Л. И. Рахманова, В. Н. Суздальцева, *Современный русский язык*, Москва, 1997.
 Сиротинина 1980 = О. Б. Сиротинина, *Лекции по синтаксису русского языка*, Москва, 1980.
 Тестелец 2001 = Я. Г. Тестелец, *Введение в общий синтаксис*, Москва, 2001.

SURSE WEB (ACCESATE ÎN SEPTEMBRIE 2014):

- <http://best-language.ru/zapjataja-pered-kak-stavitsja>
<http://best-language.ru/zapjataja-pered-kak-ne-stavitsja>
http://www.gramota.ru/class/coach/punct/45_183
http://orthographia.ru/punctum_uk.php?rid=169
<http://www.portal-slovo.ru/philology/37391.php>
<http://rus.1september.ru/article.php?ID=200203107>
<http://ruskiy-na-5.ru/articles/471>

REMARQUES SUR LES REGLES DE PONCTUATION APPLICABLES AUX STRUCTURES DE LA LANGUE RUSSE, CONSTITUEES A L' AIDE DE LA CONJONCTION „КАК” ‘QUE, COMME, COMMENT’

(Résumé)

Dans notre intervention, nous nous proposons de dresser un bref inventaire des situations dans lesquelles les constructions de la langue russe, constituées à l'aide de la conjonction „как” ‘que, comme, comment’, exigent ou non l'emploi de la virgule. Les séquences de cette langue seront accompagnées d'une traduction en roumain, ayant comme objectif d'évidencier les similitudes et les différences entre les deux langues précisées.

Cuvinte-cheie: *reguli de punctuație, limba rusă, conjuncția как ‘ca’, virgulă.*

Keywords: *regles de ponctuation, la langue russe, la conjonction „как” ‘que, comme, comment’, virgule.*

*Universitatea „Babeș-Bolyai”
 Facultatea de Litere
 Cluj-Napoca, str. Horea, 31
 misiriantusanda@yahoo.com*